

Jõhvis,

märts 2021 nr 000

Vallale tekitatud varalise kahju hüvitamisest

1. Asjaolud

22.03.2019 andis Jõhvi Vallavalitsus korralduse nr 1096 Jõhvi Keskraamatukogu direktori ametist vabastamine. Samal päeval allkirjastas tolleaegne vallavanem Martin Repinski käskkirja, millega I.Spitz vabastati päevapealt ametist.

Jõhvi Keskraamatukogu direktor vaidlustas enda ametist vabastamise töövaidluskomisjonis, mille 02.05.2019 otsusega töövaidlusasjas nr 4-1/863/19 (otsus tehti teatavaks 15.05.2019) tuvastati Jõhvi Keskraamatukogu direktor I.Spitz ja Jõhvi Vallavalitsuse vahel alates 16.09.1992.a sõlmitud töölepingu ülesütlemise tühisus TLS § 88 lg 1 p 5 alusel alates 22. märtsist 2019.a. Otsusega mõisteti Jõhvi Vallavalitsuselt (tööandja) I.Spitz (töötaja) kasuks välja hüvitis TLS § 109 lg 1 alusel netosummas 17 057,88 eurot, brutosummas 22 118,62€. Bruttosummalt tuli vallal tasuda sotsiaalmaksu 7299,14€ ja tööandja töötuskindlustusmaks 176,95€. Lisaks tuli vallal tasuda viivist 18,70€. Seega kandis vald töösuhte ebaseaduslikust lõpetamisest kahju kokku summas 29613,41 € (22118,62 + 7299,14 + 176,95 + 18,70). Siinjuures ei ole arvestatud I.Spitz esindaja kulusid töövaidluskomisjonis.

Töövaidluskomisjon tuvastas, et töölepingu ülesütlemise põhjusena oli märgitud, et oma käitumise ja kokkulepetest mittekiinnipidamisega on I.Spitz põhjendanud tööandja usalduse kaotuse enda vastu. Tööandja ei põhjendanud ei töölepingu ülesütlemisavalduses ega ka oma vastuses töövaidluskomisjonile, milline töötaja käitumine või millistest kokkulepetest ei ole töötaja kinni pidanud, milline oli nii oluline rikkumine, et töötajaga tööleping üles öelda päeva pealt. Tööandja ei ole ühegi dokumendiga tõendanud töötaja poolt kahju tekitamist ega ka lojaalsuskohustuse rikkumist.

Töövaidluskomisjon luges tuvastatuks tööandja esindaja väljaütlemised töötaja kohta avalikult meedia vahendusel (vallavanema intervjuu 26.03.2019.a televisioonis):

- 1) *kui inimese käitub agressiivselt, on raske koostööd teha;*
 - 2) *enamik lahkunuid on töötanud ühes ametis 10-20 aastat. Mul on olnud üheksa kuud aega, et aru saada, kas need inimesed on kõik õiged või on vaja muudatusi teha.*
- Jõudsin järeldusele, et edasiminekuks on vaja need inimesed välja vahetada.

M.Repinski, tööandja seadusliku esindajana, selle asemel, et põhjendada töötajale töölepingu ülesütlemist, asus avalikult töötajat hoopis halvustama ja osundama tõendamata põhjustele töötajaga töölepingu lõpetamiseks, mis viitas hoopis tööandjapoolsele lojaalsuskohustuse rikkumisele (TLS § 28 lg 1). Muu hulgas rõhutas M.Repinski, et töötaja olevat agressiivne ning tegutsevat aktiivselt tööandja vastu, millega kahjustavat Jõhvi Vallavalitsuse mainet. Tööandjal puudub igasugune õiguslik

ja moraalne õigus teha töötajale etteheiteid selgituste jagamise kohta avalikkusele. Seda enam, et töötaja poolt antud selgitused kajastasid kronoloogiliselt ja objektiivselt sündmuste käiku, ehk kirjeldust töötaja survestamisest M.Repinski poolt eesmärgiga lõpetada töösuhe nõ poolte kokkuleppel.

M.Repinski on avalikult välja öelnud ühe põhilisema töösuhete lõpetamise alusena tema subjektiivse õiguse enda meeskonda komplekteerida, mis juba algselt viitas kindlale kavatsusele lõpetada ükskõik millisel viisil ja alusel töötajaga töösuhe maksu mis maksab põhimõttel. On ilmne, et isegi töötaja poolt meediale kommentaare andmata oleks temaga töösuhe lõpetatud. Vaatamata töösuhete lõpetamise ilmselgele ebaseaduslikkusele ja töötaja lubadusele see vaidlustada, lõpetas M.Repinski tööandja esindajana töösuhete. Seega oli M.Repinski täielikult teadlik, et tekitab oma tegevusega vallale kahju, kuid sellele vaatamata otsustas tahtlikult ikkagi töölepingu lõpetamise.

Vallavalitsus töövaidluskomisjoni otsust ei vaidlustanud, see on jõustunud ja hüvitis on täies ulatuses (seejuures viivitusega) välja makstud. Mittevaidlustamine kinnitab, et tööandja oli töösuhete lõpetamise ebaseaduslikkusest teadlik ning hüvitise maksmiseks valmis. Tõsi, mitte küll nii suures ulatuses. Nimelt edastas tööandja juba varasemalt, see on 21.03.2019 töötajale e-kirja, kutsudes töötaja 22.03.2019 vallavanema vastuvõtule. Vastuvõtul esitas M.Repinski töötajale suulise ultimaatum, milleks oli 6 kuupalga suuruse hüvitise eest kokkuleppel töösuhete lõpetamine. M.Repinski kinnitas, et kui pakkumisest keeldutakse, siis töösuhe lõpetatakse töötajaga erakorraliselt ja töötajal on ülesütlemise vaidlustamisel võimalik töövaidluskomisjonis saada üksnes 3 kuupalga suurune hüvitis. Töötaja keeldus antud pakkumisest. Samas ei osanud, kuigi võis ja pidi, M.Repinski tööandja esindajana arvestama asjaoluga, et töölepingu seaduse § 109 lõike 1 teisest lausest tulenevalt võib kohus või töövaidluskomisjon hüvitise suurust muuta, arvestades töölepingu ülesütlemise asjaolusid ja mõlema poole huve. Töövaidluskomisjon, kaalunud asja tehioolusid ja tõendeid kogumis, ei piirdunud M.Repinski loodetud 3 kuupalga suuruse hüvitisega, vaid mõistis välja 12 kuupalga suuruse hüvitise. Sõltumata väljamõistetud hüvitise suurusest, on ilmne, et M.Repinski on süüliselt (tahtlikult) põhjustanud vallale varalise kahju.

Pärast oma teadvalt ebaseaduslikku tegevust, astus M.Repinski 04.04.2019 vallavanema ametist tagasi, jättes enda poolt korda saadetu uue vallavanema ja vallavalitsuse lahendada ja kanda. On ilmne, et olukorras, kus tagasiastunud M.Repinski asemel valiti vallavanemaks ja vallavalitsuse liikmeteks samad isikud, kes nõustusid vallavanema ettepanekuga Jõhvi Keskraamatukogu direktor ametist vabastada (vallavalitsuse istungi 22.03.2019 protokoll nr 74), puudus igasugunegi mõistlik ootus loota, et Jõhvi Vallavalitsus oleks asunud isikult või isikutelt (sisuliselt iseendalt), kelle õigusvastase tegevuse tulemusena kahju tekkis, vallale tekitatud kahju hüvitamist nõudma. Vallavalitsus ei ole volikogu kahju tekkimisest ja suurusest teavitatud.

Vallavalitsuse õigusnõuniku viide, et Ingrid Spitziga töölepingu aluseks oli vallavalitsuse 22.03.2019 korraldus nr 1096 on tänaseni kehtiv, pole asjakohane.

Vallavalitsuse liikmele ametisuhtest vallavalitsusega tulenevad kohustused hõlmavad muu hulgas kohustust hinnata vallavalitsuse korralduse õiguspärasust ja kehtivust ning kohustust mitte juhinduda oma tegevuses teadlikult vallale kahju toovast korraldusest.

Martin Repinskil oli võimalus jätta Ingrid Spitziga tööleping lõpetamata, mille tulemusel poleks Jõhvi vallale kahju tekkinud.

Siinjuures tuletab eelnõu algataja meelde, et Jõhvi Keskraamatukogule pole siis maani direktorit leitud. Jõhvi vallavalitsuse poolt määratud direktori kohusetäitja tegevuse ja tegevusetuse tulemusel lõpetati ebaseaduslikult töösuhe Jõhvi Keskraamatukogu peaspetsialisti Anne Kippariga, mille tõttu tuli Jõhvi vallal teha täiendavaid kulutusi. Tänaeks puuduvad Jõhvi Keskraamatukogus seadusest tulenevatele nõuetele vastavad raamatukogu direktor ja peaspetsialist. Jõhvi vallavalitsuse poolt määratud praegune Jõhvi Keskraamatukogu direktori kohusetäitjal (endine teenindusjuht) tuleb täita kolme ametikoha kohustusi korraga ja loomulikult ei saa ta selle kolmekordase koormusega hakkama omamata seejuure raamatukogunduse alast haridust ning eelnevat juhtimiskogemust.

Seega Jõhvi Keskraamatukogu tänased probleemid on põhjustatud Ingrid Spitziga töölepingu ebaseaduslikust lõpetamisest ning Jõhvi vallale tekitatud lõplikku kahju suurust pole välja selgitatud.

2. Õiguslikud alused.

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse (KOKS) § 50 lg 1 punktist 7 tulenevalt esitab vallavanem vallavalitsusele ametisse nimetamiseks valla ametiasutuse juhi kandidaadi ja ametisse kinnitamiseks valla ametiasutuse hallatava asutuse juhi kandidaadi, teeb valitsusele ettepaneku nimetatud juhtide ametist vabastamise kohta, teostab tööandja teisi õigusi ja kohustusi, kui volikogu või valitsuse õigusaktis ei ole sätestatud teisiti.

Jõhvi Keskraamatukogu on vallavalitsuse hallatav asutus. Vallavalitsuse 22.03.2019 istungi protokollist nr 74 nähtub, et ettepaneku direktori ametist vabastamiseks tegi vallavanem M.Repinski ja 22.03.2019 korralduse nr 1096 andmise poolt hääletasid kõik istungil osalenud vallavalitsuse liikmed: Aleksei Naumkin, Martin Repinski, Max Kaur ja Viktoria Tsventarnaja. Aleksei Naumkin oli siis abivallavanem, kelle haldusalasse kuulus Jõhvi Keskraamatukogu ning ka tema oli teadlik, et Martin Repinski poolt välja toodud argumendid raamatukogu direktoriga töölepingu lõpetamiseks ei vasta tõele, kuid sellele vaatamata Aleksei Naumkin igati toetas vallavanemat, kuigi tal oli võimalus mitte toetada töölepingu lõpetamist või äärmisel juhul jääda erapooletuks.

Riigivastutuse seaduse (RVastS) § 19 lg 1 sätestab, et käesolevast peatükist tulenevalt kahju hüvitanud avaliku võimu kandja võib esitada regressinõude käesoleva seaduse § 12 lõigetes 2 ja 3 nimetatud isiku vastu, kelle õigusvastase tegevuse tulemusena kahju tekkis. RVastS § 12 lõikest 2 tulenevalt loetakse avaliku võimu kandja poolt tekitatud kahjuks igasugune selle avaliku võimu kandja ülesandeid täitnud füüsilise isiku poolt

vahetult põhjustatud kahju, sõltumata sellest, kas ülesandeid täideti teenistussuhte, lepingu, üksikkorralduse või muul alusel.

Vallavalitsus on avaliku võimu kandja ning KOKS § 50 lg 1 punktist 7 tulenevalt täitis avaliku võimu kandja ülesandeid tööandjana vallavanem M.Repinski. RVastS § 19 lg 3 näeb ette, et käesoleva seaduse § 12 lõikes 2 nimetatud isik vastutab avaliku võimu kandja ees üksnes süüliselt kahju põhjustamisel. Punktis 1 on antud üksikasjalik kirjeldus M.Repinski tegevusest, millest järeldub, et ta oli täielikult teadlik töösuhte lõpetamise ebaseaduslikkusest ja selle võimalikest tagajärgedest - vallale tekkivast kahjust, kuid sellele vaatamata ei teinud ta mitte midagi vältimaks kahju tekkimist. Sisuliselt ta isegi soovis kahju tekkimist. Seega on M.Repinski süüliselt (tahtlikult) põhjustanud vallale kahju.

RVastS näeb ette regressinõude esitamise korra, mille § 20 lõikest 5 tulenevalt esindab avaliku võimu kandjat regressinõude esitamisel haldusorgan, kes otsustas kahju hüvitamise kannatanule. Kuna Jõhvi Vallavalitsus hüvitas töövaidluskomisjoni poolt välja mõistetud hüvitise, siis esindab avaliku võimu kandjat regressinõude esitamisel vallavalitsus. Regressinõude alusel hüvitise saamiseks teeb avaliku võimu kandja isikule kirjaliku ettepaneku, näidates ära kahju hüvitamise ulatuse, korra ja tähtaja ning hüvitise nõudmise aluseks olevad asjaolud. Isik vastab ettepanekule kirjalikult. Ettepaneku võib teha kolme kuu jooksul, arvates päevast, millal avaliku võimu kandja regressinõude aluseks olevatest asjaoludest teada sai või pidi teada saama, sõltumata teada saamisest aga kolme aasta jooksul kahju tekitamisest arvates. Nimetatud tähtaeg ei hakka kulgema enne avaliku võimu kandja poolt kannatanule kahju hüvitamise otsustamist või avaliku võimu kandjalt kannatanu kasuks hüvitise väljamõistmist (RVastS § 20 lg 1 ja 2).

Seejuures, tuleb arvestada, et RVastS § 7 lõikest 4 tulenevalt kohaldatakse avaliku võimu teostamisel tekitatud kahju hüvitamisel lisaks käesolevale seadusele ka eraõiguse kahju hüvitamise sätteid. Antud juhul kuuluks rakendamisele võlaõigusseaduses sätestatud mitme isiku poolt kahju hüvitamise sätteid (§ 137, solidaarvastutus, kus isikute omavahelises suhtes jaguneb vastutus, võttes arvesse kõiki asjaolusid, eelkõige kohustuse rikkumise raskust või muu käitumise õigusvastasuse laadi, samuti riisiko astet, mille eest iga isik vastutab).

Lähtudes eeltoodust ja võttes aluseks kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 6 lg 3 punkti 2 ja § 7 lõike 2 ja Jõhvi valla põhimääruse § 26 lõike 1, volikogu

o t s u s t a b:

1. Teha Jõhvi vallavalitsusele ülesandeks:

- 1.1. täpsustada Jõhvi vallale Jõhvi Keskraamatukogu direktori ebaseadusliku töösuhte 2019.a. lõpetamisega tekitatud kahju kogusuurus tuues välja kõik komponendid;**
- 1.2. kinnitada või lükata ümber käesolevas otsuses välja toodud kõik asjaolud;**

1.3. koostada volikogule eelnõu, millega kohustada Martin Repinskit ja Aleksei Naumkinit hüvitama Jõhvi Keskraamatukogu direktori ebaseadusliku töösuhte 2019.a. lõpetamisega Jõhvi vallale tekitatud varaline kahju.

2. Otsuse punktis üks kirjeldatud toimingud tuleb Jõhvi vallavalitsusel läbi viia käesoleva otsuse vastu võtmisest 20 kalendripäeva jooksul.

3. Otsus jõustub teatavakstegemisest.

4. Käesoleva otsuse peale võib esitada vaide Jõhvi Vallavolikogule haldusmenetluse seaduses sätestatud alustel ja korras või esitada kaebus Tartu Halduskohtu Jõhvi kohtumajale halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud alustel ja korras 30 päeva jooksul alates käesoleva otsuse teadasaamisest või päevast millal asjast huvitatud isik pidi käesolevast otsusest teada saama.

Volikogu esimees/istungijuhataja

Seletuskiri

On saabunud aeg teadvalt ebaseaduslike otsuste tegijatelt vallale tekitatud kahju sisse nõuda.

Eelnõu algataja volikogu liige Paul Paas